

SHAXS IJTIMOIYLASHUVIDA ISHONCHLI XULQ- ATVORNING NAMOYON BO'LISHI

**Mahmudova Niginabonu
Mirzo-Asom qizi**

QDPI Pedagogika va psixologiya magistranti

Annotatsiya: Ijtimoiy o'zaro munosabatlardagi ishonchlilik samarali muloqot va sog'lom munosabatlarning asosidir. Ushbu maqola ishonchli xulq-atvorning shaxslarning ijtimoiylashuvida namoyon bo'lishini o'rganadi, uning ishonchni mustahkamlash, mustahkam aloqalarni o'rnatish va shaxsiy o'sishni rivojlantirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Psixologik nazariyalar va empirik tadqiqotlardan kelib chiqib, biz turli xil ijtimoiy kontekstlarda ishonchli xatti-harakatlarning xususiyatlarini, ta'sirini va oqibatlarini o'rganamiz. Ishonchlilik ijtimoiy munosabatlarni shakllantiradigan mexanizmlarni tushunish shaxslararo dinamikani yaxshilash va farovonlikni oshirish uchun qimmatli tushunchalarni berishi mumkin.

Kalit so'zlar: Ishonchli xulq-atvor, ijtimoiylashuv, ishonch, shaxslararo munosabatlar, muloqot, shaxsiyat, madaniyat, javobgarlik, ishonchlilik, psixologik rivojlanish.

Kirish:

Ijtimoiy muhitda shaxsning izchil va ishonchli ishlashi sifatida aniqlangan ishonchlilik ijtimoiylashuv jarayonida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Erta bolalikdan balog'at yoshiga qadar ishonchli xulq-atvorning namoyon bo'lishi odamlarning munosabatlarni qanday shakllantirishiga, boshqalar bilan muloqot qilishiga va ijtimoiy o'zaro ta'sirlarning murakkabliklarida harakat qilishiga ta'sir qiladi. Ushbu maqola ijtimoiylashuvdagi ishonchli xulq-atvorning ko'p qirrali xususiyatini o'rganishga, uning shaxsiy rivojlanishga, shaxslararo dinamikaga va jamiyat faoliyatiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan.

Ishonchli xulq-atvorning xususiyatlari:

Ishonchli xatti-harakatlar ishonchni mustahkamlash va ijobiy munosabatlarni rivojlantirishga hissa qo'shadigan bir qator xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Mustahkamlik, ishonchlilik, halollik va javobgarlik ishonchli shaxslar bilan bog'liq bo'lgan asosiy xususiyatlardir. Izchil xulq-atvor xatti-harakatlar va javoblardagi bashoratlilik va barqarorlikni nazarda tutadi, bu esa ijtimoiy o'zaro munosabatlarda xavfsizlik va ishonchlilik hissini o'rnatishga yordam beradi. Ishonchlilik - bu o'z zimmasiga olgan majburiyatlar va majburiyatlarni bajarish, ishonchlilikni harakatlar va kuzatish orqali ko'rsatish qobiliyatini anglatadi. Halollik ishonchni

mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi, chunki shaffof muloqot haqiqiylik va ishonchlilikni kuchaytiradi. Hisobdorlik ijtimoiy munosabatlarga etuk va axloqiy yondashuvni aks ettiruvchi o'z harakatlariga egalik qilishni va ularning boshqalarga ta'siri uchun javobgarlikni o'z ichiga oladi.

Ishonchli xulq-atvorning xususiyatlari munosabatlar va ijtimoiy munosabatlarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Mustahkamlik, ishonchlilik, halollik va mas'uliyat kabi xususiyatlar shaxslar o'rtasidagi ishonch va o'zaro tushunishning asosini tashkil qiladi. Mana bu asosiy xususiyatlarning kengaytirilgan izohi:

1. Muvofiqlik: Xulq-atvorning izchilligi turli vaziyatlarda o'z harakatlari va javoblarida bashorat qilish va barqarorlikni saqlashni o'z ichiga oladi. Doimiy xulq-atvor boshqalarga nima kutish kerakligini tushunishga yordam beradi, munosabatlarda xavfsizlik va ishonchlilik hissini oshiradi. Agar odamlar o'z so'zlari va harakatlarida izchillikni namoyish qilsalar, bu ishonchni mustahkamlaydi va ishonchlilik tuyg'usini kuchaytiradi.

2. Ishonchlilik: Ishonchlilik izchillik bilan birga keladi va majburiyat va majburiyatlarni bajarish qobiliyatini bildiradi. Ishonchli shaxslar o'z harakatlarida ishonchli bo'lib, va'dalar va majburiyatlarni bajarish tajribasini namoyish etadilar. Ishonchlilik vaqt o'tishi bilan ishonchni mustahkamlash va munosabatlarda o'zaro hurmat poydevorini yaratish uchun zarurdir.

3. Halollik: Halollik ishonchli xulq-atvorning asosidir, chunki u shaffof va rostgo'y muloqotni o'z ichiga oladi. Halol odamlar o'zaro munosabatlarda yolg'on yoki manipulyatsiyadan qochib, ma'lumotni aniq va ochiq etkazishadi. Halollik haqiqiylik va ishonchlilikni kuchaytiradi, o'zaro hurmat va tushunishga asoslangan haqiqiy aloqalar uchun zamin yaratadi.

4. Mas'uliyat: Hisobdorlik o'z harakatlariga egalik qilish va boshqalarga olib kelishi mumkin bo'lgan oqibatlar uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishni nazarda tutadi. Ishonchli shaxslar o'z xatolarini tan olish, kerak bo'lganda tuzatish kiritish va ularning tajribalaridan o'rganish orqali javobgarlikni namoyish etadilar. Mas'uliyat munosabatlarga etuk va axloqiy yondashuvni aks ettiradi, muammolar va nizolarni to'g'ridan-to'g'ri hal qilishga tayyorligini ko'rsatadi.

Ishonchli xulq-atvorning ushbu xususiyatlarini o'zida mujassam etgan holda, shaxslar o'zaro hurmat, tushunish va ishonchga asoslangan mustahkam va mazmunli munosabatlarni rivojlantirishlari mumkin. Izchil, ishonchli, halol va mas'uliyatli harakatlar muloqot ochiq, nizolar konstruktiv tarzda hal etiladigan va aloqalar ishonch va yaxlitlik asosida qurilgan ijobiy ijtimoiy muhitga yordam beradi.

Ishonchli xulq-atvorga ta'siri:

Ishonchli xulq-atvorning namoyon bo'lishi turli omillar, jumladan, individual farqlar, ijtimoiylashuv tajribasi, madaniy me'yorlar va atrof-muhit ta'siri bilan shakllanadi. Vijdonlilik, rozilik va hissiy barqarorlik kabi shaxsiy xususiyatlar shaxslararo munosabatlarda yuqori darajadagi ishonchlilik bilan bog'liq. Qo'llab-quvvatlovchi munosabatlar, aniq muloqot va ishonch va ishonchlilikni izchil mustahkamlash bilan tavsiflangan ijobiy sotsializatsiya tajribasi odamlarda ishonchli xulq-atvorni rivojlantirishga yordam beradi. Madaniy me'yorlar va jamiyatning umidlari ham ishonchlilikka bo'lgan munosabatni shakllantirishda rol o'ynaydi, ba'zi madaniyatlar boshqalarga qaraganda aniqlik, halollik va sadoqatni ta'kidlaydi. Oila

dinamikasi, tengdoshlarning ta'siri va tashkilot madaniyati kabi ekologik omillar ijtimoiy sharoitlarda ishonchli xatti-harakatlarning namoyon bo'lishiga yordam berishi yoki to'sqinlik qilishi mumkin.

Ishonchli xulq-atvorning oqibatlarini:

Ijtimoiy o'zaro munosabatlarda ishonchli xulq-atvorning mavjudligi shaxslar, munosabatlar va umuman jamiyat uchun keng qamrovli ta'sir ko'rsatadi. Shaxsiy rivojlanishda ishonchli xulq-atvorni rivojlantirish o'z-o'zini hurmat qilish va muvaffaqiyat tuyg'usiga olib keladigan o'z-o'zini tarbiyalash, qat'iyatlilik va halollikni rivojlantiradi. O'zaro munosabatlarda ishonchlilik ishonchni mustahkamlaydi, hissiy rishtalarni mustahkamlaydi va samarali muloqotga yordam beradi, sog'lom va qoniqarli aloqalar uchun asos yaratadi. Ijtimoiy sharoitlarda ishonchli xulq-atvor institutlarning uzluksiz ishlashiga yordam beradi, hamkorlik va hamkorlikni rag'batlantiradi va umumiy ijtimoiy birdamlik va farovonlikni oshiradi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, sotsializatsiyada ishonchli xulq-atvorning namoyon bo'lishi insonning o'zaro ta'sirining asosiy jihati bo'lib, shaxsiy rivojlanish, shaxslararo munosabatlar va jamiyat dinamikasini shakllantiradi. Ishonchli xulq-atvorning xususiyatlarini, ta'sirini va oqibatlarini tushunish orqali shaxslar o'zlarining ijtimoiy o'zaro munosabatlarida ishonchlilik, izchillik va javobgarlik tuyg'usini rivojlantirishi mumkin, bu esa ko'proq qoniqarli munosabatlar va jamoa tuyg'usini kuchaytirishi mumkin. Ushbu sohadagi keyingi tadqiqotlar ishonchli xulq-atvorga ega bo'lish va saqlash mexanizmlarini yoritishi mumkin, bu esa ijobiy sotsializatsiya natijalarini rag'batlantirish va turli kontekstlarda ishonchlilik madaniyatini rivojlantirish uchun qimmatli tushunchalarni taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Toshpulatovich, Yuldashev Odiljon. "ON THE MECHANISMS OF PREPARING FUTURE TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITY." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 824-827.
2. Toshpulatovich, Yuldashev Odiljon. "CONTINUITY OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AND EDUCATIONAL EFFECTIVENESS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 821-823.
3. Ganievich, Dosmatov Togonboy. "REQUIREMENTS FOR THE CREATION OF NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION OF YOUTH STUDENTS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 814-817.
4. Ganievich, Dosmatov Togonboy, and Oktamova Irodakhon Dilshodovna. "COMBINED AGGREGATE FOR WORKING THE SOIL BEFORE PLANTING." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 873-876.